

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

פרשת בא

ענויים הגיע זמן גאולתכם!

היסוד של יציאת מצרים שמופיע כבר בפרשת וארא וחוזר שוב ושוב בפרשתנו הוא, שעל ידי ההתגלות האלוהית המופלאה והעצומה במצרים תתגלה מלכות ה', התגלה שאין ה' אלא אלוהי ישראל, כאמור, כבר בפרשה הקודמת אומר ה' למשה:

"לכן אמור לבני ישראל **אני ה'** והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלוהים **וידעתם כי אני ה'** אלוהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים", "וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם", "והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב **למען תדע כי אני ה'** בקרב הארץ",

ואלה רק מקצת הפעמיים שיסוד זה מופיע, הדבר חוזר שוב ושוב בפרשתנו, כמו לדוגמה מיד בפתיחת הפרשה:

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו, ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי **בם וידעתם כי אני ה'.**"

ההופעה האלוהית מתגלה הן כלפי ישראל והן כלפי מצריים, הגילוי האדיר הזה הוא החידוש של ספר שמות, עד עכשיו הגילוי האלוהי היה לאבות, באופן אישי ופרטי, לצרכם, ולעיתים כדרך אגב, אנשים ראו את הגילוי, אך כאן יש גילוי לשם הגילוי, הופעה של חוזק יד, של אותות ומופתים אדירים כדי להודיע את האלוהות בעולם.

והחידוש הזה נעשה דווקא במצרים, והשאלה היא מדוע דווקא במצרים?

מסביר זאת הרב חיים סבתו בצורה נפלאה, ביחזקאל מתואר פרעה כתנין –

"התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתיני"

פרעה, כפי שחכמים דייקו, עשה את עצמו אלוה. האויב הגדול ביותר של האמונה היא הגאווה האנושית. כל המתגאה, כאילו עבד עבודה זרה, הגאווה גורמת לכך שהאנושות רואה את עצמה במרכז, כמי שיכולה לפתור בעצמה את כל הבעיות. הנביא רומז לנו למה הסיפור מתרחש דווקא במצרים. זה נאמר במפורש בתורה, כאשר משה מתרה בעם ישראל ואומר:

"לא כארץ מצרים הוא אשר יצאתן משם אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק"

משה עומד כאן על ההבדל בין ארץ ישראל למצרים - היאור.

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

הגאווה של מצרים נשענת על היאור, המספק להם את כל צרכיהם, וכן את ההרגשה שהם אינם תלויים באלוקים, וממילא יכולים לפתור בעצמם את כל בעיותיהם - וזאת עבודה זרה! המחשבה שאדם יכול להסתדר בעצמו בלבד, היא יסוד העבודה הזרה.

אבל בארץ ישראל - המצב הפוך לגמרי - "למטר השמים תשתה מים", זוהי תלות האדם באלוקים. לכן ההתמודדות היא עם מצרים ועם פרעה. זהו שיא הופעת ה' בעולם - להראות את תלות האדם באל, ולשם כך היה צריך לשבור את הגאווה של מצרים.

לכן היאור לוקה, במכות הראשונות, הוא עומד במרכז המכות מפני שהוא הנותן למצרים את הגאווה שלהם - את הכח לכפור. זאת המלחמה בגאווה ובבטחון העצמי. כפי שהתורה נלחמת בכך:

"פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירבי ונסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלוך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים, המוליך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, המוציא לך מים מצור החלמיש, המאכלך מן במדבר אשר לא ידעון אבתיך, למען ענותך ולמען נסותך להיטבך באחריתך, ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלוך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל..."

יש להיזהר מאותה גאווה ואותו בטחון עצמי של היאור. לכן המצה היא המסמלת את יציאת מצרים, כפי שמעידה התורה מעידה שהמצה מעידה על המהירות - החיפזון - אך מייצגת גם את הפשטות. המצה היא סמל הכניעה והפשטות, שהן הבסיס ליציאה ממצרים - מהעבדות.

"כי לי בני עבדים, עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים"

לעבד אין כלום משל עצמו. הקדוש ברוך הוא קנה אותנו מעבדות מצרים לעבודתו יתברך. גם התפילין, שמניחים כל יום, משמשים גם כקולר של עבדות..

הזירה שנועדה לבטא את ההתמודדות של התגלות כבוד ה' בעולם היא דווקא מצרים. פרעה מול משה - גאווה מול ענווה - כפירה מול אמונה. ההכרה בתלותו של האדם באלוקים זהו היסוד הגדול של יציאת מצרים. יסוד זה אינו מובן מאליו וקל להבנה - טבע האדם נוטה, ברגע שיש קצת הרווחה, לשכוח את התלות שלו, ובטוח שיכול לפתור לעצמו את כל בעיותיו וחסרונותיו.

זו גאווה טבעית שיש לאדם, ואם הוא לא יזכיר לעצמו דבר זה תמיד - ישכח!

אנו נמצאים במגפת הקורונה שמשתוללת כבר כמה שנים בעולם, וטרם רואים את סופה, לענ"ד, מה שבאה מגיפה זו ללמדנו, זה ענווה, האדם עם כל ההתפתחות הטכנולוגית המופלאה, עם ההתפתחות שלא תאמן של המדע, עם הגעתו לחלל ועוד דברים שהיו אך לפני כמה שנים כדמיון רחוק, וחלום לא אפשרי, חש שכל העולם בידו, שהוא שולט בכל, והקב"ה

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

רוצה ללמדנו את היסוד הגדול ביותר, כדי להיות עבדי ה', את הענווה, את התלות המוחלטת שלנו בו יתברך – שגם הדבר הפשוט והחשוב ביותר, שהוא החיים – חיים ברצונו.

יהי רצון שנזכה לקבל את השיעור הזה בענווה, בהכנעה, בהקשבה ודווקא מתוך המגיפה, תעמיק האמונה, תגדל הענווה והעולם כולו יתקרב יותר לתיקונו, שהוא "לתקן עולם", דווקא על ידי ההתגלות הברורה שיש רק מלכות אחת – "במלכות שדי!".